

OBICEIURI DOBROGENE

Găgăuții și obiceiurile lor

Mai toate satele și orașele de pe malul Mării Negre, ale Dobrogei, Noui (Cadrilaterul) sunt populate de Găgăuți; un fel de Bulgari ce vorbesc limba turcească. Ei sunt prea puțin cunoscuți chiar și de mulți dintre Dobrogeni. Istoria lor încă nu este stabilită în mod definitiv; unii învățați îi consideră ca Bulgari de-a lui Asparuh, după cum am amintit deja mai sus, cari au venit ca și ceilalți barbari în Europa.

Bulgarii, ca popor mongol, au venit din Tataria asiatică. Găgăuții erau un trib dintre ei. Ei s'au așezat de prima dată în partea cealaltă a fluviei Volga. De aci au trecut în partea răsăriteană a Daciei în Basarabia de astăzi, de unde au întreprins mai multe călătorii în imperiul Bizantin, apoi pe la anul 680 după Hristos, trecură peste Dunăre sub conducerea hanului lor ASPAKUH unde s'au stabilit în mod aproape definitiv. Găgăuții, și-au ales locurile pe lângă Marea Neagră mai cu seamă în apropierea orașului ODESUS; Varna de azi. Mai târziu au fost populate, mai des marile Mării Negre din Cadrilaterul de astăzi și Basarabia, formând multe tabere. De la început se mișcau din loc în loc cu caravana și mai târziu s'au stabilit așa cum li găsim și până în ziua de astăzi; încauându-și case frumoase, formând sate și orașe bine aranjate.

Ați învățați presepun că Găgăuții se trag din poporul Coman care a trecut prin veacul XII—XIII în Muntenia și Dobrogea, însă aceștia n'au dovezi solide.

De la început s'au stabilit într'un loc, se ocupau cu agricultura și creșterea vitelor. Fiind pe malul mării se ocupau și cu navigația, dar aceasta o făceau mai mult pentru a prăda și a omorâ, adică au fost niște pirai foarte periculoși. De multe ori, în timp de noapte și nopți întinse, acești pirai, —Găgăuții,—cărau la malul mării, alegeau locul cel mai potrivit, făceau un loc mare și făceau să joace horă în jurul lui, așa că de departe dădăo aspect de iar și corăbiile ce se găseau în largul mării credeau întârdevăr că au în față un far oarecare, se îndreptau spre foc izbândindu-se de sfârșitul malului; se împotmoleau în nisip. Piraii le atacau, omorând achipsaj și prădând toate mărfurile acestor nenorociți nave.

Obiceiuri interesante la Găgăuți — Logodna

Când tinerii ajung vârsta de căsătorie, părinții lor îi logodesc, fără însă să ceară și consimțământul lor; mai cu seamă al fetei. Pentru această lucră sunt alese niște femei mijlocioare, pețitoare, care se duc să studieze situația materială a băiatului. Prima persoană cu care vorbesc ele este mama fetei, ea apoi se sfătuiește cu bărbatul ei și ducă în fața partidei stenci mama răspunde trimiselor că sunt de acord. În caz de înțelegere, părinții tânărului trimet imediat o monedă de aur părinților fetei ca dovadă de înțelegere reciprocă. Acest lucru se numește mica logodnă, sau în limba găgăuță: „SIOZ“.

După „sioz“, ambale părți încep să se pregătească pentru logodna cea mare sau cum se zice în limba lor „NİȘAN“. Ea constă în următoarele: părinții tânărului pregătesc un barij (imbroboditoare) celorai, gaiban sau alb și apăsău frumos pe o hârtie aurită în formă patratică.

În fiecare colț pun câte o monedă de aur iar la mijloc alta mai mare legată cu o panglică roșie sau galbenă și un inel de argint pentru logodnic. Apoi Sâmbăta seara spre Duminică rudeau mai

apropiate dec cadoul pregătit la părinții fetei; tânărul logodnic însă cu are dreptul să meargă cu ei. Părințele lui oferă personal cadoul, fatului fetei; în caz că fata nu are tată, serviciul acesta este săvârșit de una dintre cele mai apropiate rude ale ei. În schimb părințele fetei oferă oaspeților o baletă frumoasă (cevră) cu un inel legat cu o panglică și bine cusut de ea. După aceea încep să se cinstescă cu sirup și rahat. În tot timpul acesta, viitoarea mireasă stă ascunsă undeva să nu fie văzută de nimeni.

La săpșimăna ce urmează după logodnă (oiganul), mama tânărului pregătește o turtă, o uoșe cu miere, apoi o pune într'un coșuleț plin cu tot felul de fructe și o trimete cu un băteș în viitoarea sa noră. Aceasta se numește „Hafa emiși“, fata primește coșulețul și în schimb dăruiește băteșului o baletă.

În tot timpul, dela logodna cea mare și până la nuntă mireasa se țerește să nu fie văzută, mai cu seamă de părinții tânărului.

Dacă ea merge undeva în acest timp și e văzută de cineva, lucrul acesta supără foarte mult pe logodnic, și logodnica, dacă independent de voința ei e văzută de cineva se descurajează și plânge amar, de nimeni nu poate să o liniștească; crezând că acesta este un semn rău și că n'o să-i meargă bine în toată viața conjugală. Iaceputul nunții depinde numai de părinții tânărului, cari imediat ce se hotărăsc când să lixeze nunta, trimet vorba părinților fetei să se pregătească, că vor trimete croitorul ca să croiască hainele mirasei.

I. M. Kallov

N. R. Bibliografia asupra originii acestei populațiuni dobrogene este foarte bogată.

Pentru simpla înțurire a cititorilor, vom observa că majoritatea autorilor germani, unguri, ruși și englezi, sunt de acord asupra originii cumanice a Găgăuzilor.

De altfel, numele lor nu este decât acela al Uzilor cari, după unii autori ar fi chiar Cumanii, astăzi încă existenți în jurul lacului Aral sub numele de Kara Kalpaci, și cunoscuți în evul mediu, în sudul Rusiei sub numele de Polovci (nume rusesc care ar însemna populație de țes).

După alții, Uzii ar fi una dintre numeroasele semii cari alcătuiau poporul cuman.

În orice caz, Găgăuzii din Dobrogea și sudul Basarabiei, au înrudiri de limbă și antropometrice cu o altă populație turcească din peninsula balcanică și anume din Tracia, anume Sarguti, resturi ale Pecenegilor cari în 1045, după sfârșirea completă a puterii lor militare la Silistra, au trecut Dunărea în Sudul Bulgariei de azi.

În nici un caz, Găgăuzii nu pot fi resturi ale Bulgarilor dela Volga. În Codex Cumanicus un dicționar care dă toate cuvintele cumanice cunoscute, se găsește numeroase indicii, filologice, că înrudirea între aceste două neamuri este foarte îndepărtată. Găgăuzii din Dobrogea de azi sunt o populație de limbă greco-turcă, de civilizație balcanică, cu serioasă influență greacă și de religie creștină. Între ei, sunt mulți Români, Greci și Turci, pe cari i-au asimilat cam pe la începutul sec. XIX I. N.

CEREȚI

Vermuth-Standard vin aperitiv

Sosiți cu vaporul

Cu vaporul „Dacia“ sosiți ieri dim. în portul nostru, au intrat în țară d-nii: marchizul d'Ormezon, ministrul Franței la București; Perichide Mihail, consul român la Alexandria; Zachi Sidi Nari, general turc și Lali Beyin, secretar de legăție turc.

Cu vaporul „Ing. Vlasopol“ care a intrat în port ieri seară, a venit dela Veneția d. Grigore Găleanu, fost subsecretar de stat la Industrie și Comerț, directorul ziarului „Argus“.

D-ii Alexandra Vaida Voevod la Constanța

Măine Duminică, 15 Septembrie orele 9 dim se va ține în sala teatrală „Traianus“ din localitate, congresul „Frontului Românesc“ din municipiul și județul Constanța.

La congres va participa și d. dr. Al. Vaida Voevod împreună cu d-nii: D. R. Iosășescu, Voicu Nițescu, C. Angelescu, Emil Hăjigan, V. V. Tîlca, precum și alți fruntași ai „Frontului Românesc“.

D. dr. Al. Vaida Voevod va face în acest congres declarațiuni în legătură cu acțiunea pe care s'întreprins-o.

Pășanla a doi marinari români în Palestina

În timpul unei din escalele la Haifa ale vaporului „Dacia“, doi marinari români, Hora Vasile și Dumitru Stelian, au debarcat în port și după ce au colindat prin mai multe țărâne s'au lăsat la cerșă cu un grup de palestinieni, beți turtă ca și ei.

Cum era firesc, mariorarii au fost duși la poliție, spre a li cercetați. Acolo au fost băgați în baci, unde au fost ținuți două zile, în care timp au fost bătuți în mod sălbatic.

Dela Haifa au fost trimiși laffa adică dela Ana la Caiafa, spre a li judecați, pentru contravenție la legea beției fiind condamnați la câte o lună închisoare.

Pedeapsa trebuia s'o ispășească la Erusalim, în loc să li încercerați în vre-o închisoare au fost trimiși într'o colonie de muncă forțată, spre a lucra la construirea unei șosele din apropiere de Erusalim.

După executarea pedepsei nu li s'a dat drumul ci au fost ținuți încă două luni, cu toate că au protestat în fiecare zi, cerând să li s'înunțat consiliul român de acolo.

În cea de a 65-a zi de deținare ilegală, Dumitru Stelian a declarat greva toamăi, în care a stat 12 zile. Numai așa i s'a dat drumul. Reclamând cazul consularului nostru dela Erusalim, Stelian a fost îmbarcat și trimet în țară.

De ceilalți mariorari, Hora Vasile, nu se știe nici până acum dacă a fost eliberat.

De la lume adunată

Uniforma miniștrilor și titlurile de noblețe

Ne parvine un ecou, care merită să fie înregistrat, dela serbările din Târgu-Jiu.

Când d. N. Titulescu, ministrul afacerilor străine, a văzut pe d-nii Inculci și V. Săssu, colegii săi din cabinet, îmbrăcați în jachete gri și cu pălării înaltă de aceeași culoare, a exclamat:

— Ce o să fie de voi când v'o mai da și titluri de noblețe!

Iar d. doctor Costinescu, privind pe d. Săssu, a adăgat:

— „S'r Basil Săssu...“ (Indreptarea)

Cine nu și-a procurat încă aparat de radio, să nu regretze noua marcă R. C. A. este cea mai fericită inovație.

Pentru volumul festiv al „DOBROGEI JUNE“

La propunerea d-lui SCIPIO VULCAN, ajutor de primar al Municipiului, ca din „DOBROGEA JUNA“, care, constituie prima arhivă, primul magazin istoric al scumpulor noastre Dobroge, să se extragă aceea ce este mai caracteristic și să se alcătuiască un volum festiv, în care să se cuprindă: Inceputurile, luptele pentru dobândirea drepturilor Dobrogenilor, Războiul pentru întregirea Neamului și frământările politice din acest colț de țară, reînviindu-se figurile atdior scumpulor dispăruți și fixându-se pentru istorie toate acele persoane, care au contribuit și contribuiesc pentru proșpătirea acestei provincii, au răspuns până acum:

Table listing names and amounts for the 'DOBROGEI JUNE' volume. Includes names like D-nul Scipio Vulcan, Alexandru Stolan, and various individuals with their respective contributions.

Subscrierile se primesc atât la d. Sc. Vulcan, cât și la „Dobrogea Jună“

Advertisement for BERLAUB jewelry. Text: 'Vă rugăm să vedeți... BERLAUB Str. Carol No. 51 (în fața Postei)'. Includes an illustration of a person.

V'AȚI CONVINS

CA NOROCUL este numai în
Colectura Principală

P. ȘAPIRA-Hagiul
unde s'au câștigat din nou la ultima tragere
Lei 3.000.000 pe Lozul No. 35551

cumpărați-vă deci din timp lozurile
CLASEI a III-a

a noiei loterii, mult mai bogată în câștiguri ca loteriile anterioare numai de la norocoase colecturi

P. ȘAPIRA-Hagiul
CONSTANTA

Tragerea clasei a 3-a la 15 Sept. 1935

Costul lozului:

	1/4 loz	1/2 loz	1/1 loz
Pentru o singură clasă	200 lei	400 lei	800 lei
Pentru toate clasele	1/4 loz	1/1 loz	1/1 loz
	800 lei	1600 lei	3200 lei

Târgul cerealelor

soșite și vândute în oborul Constanța, în ziua de 13 Sept. 1935:
Căruțe preț pe %, kgr.
78 Orz 230-235
20 Ovăz 235-245
7 Porumb 270-280
93 In 350-600
10 Rapiță navetă 490-520

Domnișoară cultă

cunoscând lucrările birou, perfect dactylografia caută post: funcționară-cassieră sau secretară. Oferte la ziar.

Dr. PAUL KLEIN

BOLI DE PIELE, PĂR, SIFILIS VENERICE
Consult. 3-7 d. a.
Piața Independenței (Ovidiu)
No. 4 deasupra Cănelii Corso.
Intrarea Str. Marcus Aurel 5

DOCTORUL

Eduard N. Bernfeld
Boli Interne și de Copii
boli de Femei
TRATAMENTUL RADICAL AL BOALELOR VENERICE
— Blenoragia, SIFILIS etc. —
la bărbați și femei prin cele mai noi metode
Strada Rșovai No. 20
colț cu Strada Ion Lehnovari
Consult. 8-1 și 4-8
Telefon 445

Fabrica de cărămizi

„Tacke Manipatide”
punând în funcțiune un capot circular (Ring) produce cărămizi de mână și presate de o calitate excepțională și în dimensiuni mari.
Prețurile desfid orice concurență.
Se fac și țalasciri de piatră.
Se montează Sobă de țară-cotă de cea mai bună calitate.

Doresc căsătoria surorii mele din București cu t-irai din Constanța Frumosek, bine educat, familie bună 27 ani, 200.000 (două sute mii) lei numerar.
Oferte la ziar sub „DISCRET”

CABINET DENTAR

fost **Dr. I. WEISZ-SCHIMBERSKY**

DOCTOR

EUGEN SCHARER

SPECIALIZAT LA VIENA

Operațiuni, boli de gură și tehnica dentară cea mai modernă

Consultanți 9-12 și 2-6

Str. Carol 99 Telefon: 306

Proprietari, chiriași și Antreprenori de lucrări
Vopsele, uleiuri, lacuri
calități superioare

prețurile cele mai estine, numai la

Vopselăria „COROANA”

L. GROSS

Str. Ștefan cel Mare 89-Constanța

DOCTOR
M. CAUSANSCHI

Post Medic al Dispensariului de Tuberculoză și Medic de Spital
Boli Interne și de Copii
Boli de Pământ
Boli de Nutriție
(Diabet, Arterioscleroză, Reumatism, Obesitate, Guta)
Tratament radical al varicelo
Electrotarapie
Consult. 8-11 și 3-8
Strada Jupiter No. 6
colț cu Str. Ștefan cel Mare

Doctor D. TATANSKY

Sp. de Medicină
Boli și operațiuni de NAS, GĂT ȘI URECHI
Boli de bronși și Esofag, Sirturi și Dilatații esofagului (bronho-esofagoscopia)
Raze X — Röntgen, Radiografie și Radioscopie, Raze ultraviolete diatermie
Consult. 8-2 dim. — 1-7 d. a.
Bulevardul Elisabeta No. 5
în fața Cazinoului
Telefon 71

Nu uitați că cele mai rapide și estine imprimate se execut numai la „Dobrogea Jună”

ROMAN CAPĂȚANA
Fondatorul și proprietarul Fabricelor „REGINA MARIA” și al „BONBONERIEI PALATULUI”.

Intreprinderile „Regina Maria”

Cele mai mari fabrici de ciocolată din țară
Fabrică: Str. OCTAVIAN No. 42-48—11 Fabrică: Str. PUȚU CU APĂ RECE 35

Magazine de desfacere ale „BONBONERIEI PALATULUI”
proprietății ale aceluiași întreprinderi

unde se obțin pe lângă toate produsele fabricelor „Regina Maria” și ultimele creațiuni în materie de confiserie și patiserie.

BUCUREȘTI

- 1) Calea Victoriei, Piața Carol I (Fundația Carol I).
- 2) Calea Victoriei 42 (colț cu Pasajul Comedia).
- 3) Strada Eugen Carada 6 (colț cu str. Doamnei).
- 4) Str. Carol 48.
- 5) Bulevardul Pache 116.
- 6) Bulevardul Ferdinand 60.
- 7) Bulevardul Elisabeta 20 (sub Hotel Astoria).
- 8) Piața Rosetti 4.
- 9) Intrarea Zăvoiaș 1 (Clujmăgia).
- 10) Str. Roman 186 (colț cu Viitorului).
- 11) Bulevardul Tache Ionescu 11.

12) Plocești — **Cereți ciocolata „URS DE DORNA”**

Doctor

Goldenberg-Munteanu

Specializat în Boli
BOLI DE FEMEI
Venereice—Sifilis
Tratament electric pentru vindecarea
brucelozelor și bolilor de Femei
Diatermie-Ozonoterapie
CONSTANȚA
Str. Remus Opreanu 7
Telefon 535

Sanatoriul

„CARITATEA”
DR. FR. BITTAU

Str. Carol 131 colț cu Str. Tache Ionescu 8
Chirurgie — Boli interne
Ginecologie — Maternitate
Razii X — Röntgen, Ultra
Violete — Diatermie și
diverse electrisajii.
Tratament nou cu unde lungi
și ultra scurte.
Telefon 442

Institutul de arte grafice al ziarului

„DOBROGEA JUNĂ”

Str. Ștefan cel Mare 23 — Cluj și Iași

CONSTANȚA

Prezintă cu cele mai noi caractere de litere, MAȘINI de CULES, STEREOTIPE, ZINCOGRAFI
ȘI CU INSTALAȚIUNE
ELECTRICĂ PROPRIE,
ofertându-vă orice lucrări în această
ramură ca: BROȘURI, ZIARE,
REVISTE, CĂRȚI DE VISITĂ,
PLICURI, FACTURI, AFIȘE DE
TOATE MĂRIMILE ȘI
ÎN TOATE CULOARE
și tot felul de imprimări oficiale
și comerciale, în cele mai mo-
derno condițiuni de execuție.
Atelier special de LEGĂTOARE

LOTERIA DE STAT

Toată lumea preteră lozurile colectivei „BOGOSIAN” — Constanța Str. Carol vis-a-vis de Poștă
care vă oferă cele mai mari șanse de câștiguri. Tragerea clasei III-a 15 Septembrie 1935

Prețul Lozurilor: 1/4 loz 1/2 loz 3/4 loz 1/1 loz
lei 200 lei 400 lei 600 lei 800

Cu o simplă cerere se trimite lozuri în provincie, franco de orice speze.